

6. Access to information in the federal government Retrieved from <https://www.canada.ca/en/treasury-board-secretariat/services/access-information-privacy.html> [in English].
7. Information Commissioner of Canada Retrieved from <http://www.infocom.gc.ca> [in English].
8. Regulations Implementing the United Nations Resolution on the Suppression of Terrorism. 2001 Retrieved from <http://www.legislationline.org/documents/id/22001> [in English].
9. Access to information: making it work for Canadians : report of the Access to Information Review Task Force / Issued by the Access to Information Review Task Force Retrieved from <http://publications.gc.ca/site/eng/111252/publication.html> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.09.2019

УДК 342.51 – 027.236

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.18>

Юрах Віталій Михайлович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: yuraxandko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1705-389X>

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стаття присвячена проблемам ефективного функціонування системи органів виконавчої влади на сучасному етапі розвитку держави. У ході дослідження проблем функціонування органів виконавчої влади обґрунтовано, що ефективне функціонування системи органів виконавчої влади сприяє виконанню всіх функцій державної влади та забезпечення реалізації всіх прав та свобод людини як індивіда та суспільства в цілому. Науковцями доведено значиму роль участі громадськості у функціонуванні органів виконавчої влади. Дослідження участі громадськості у процесі підвищення ефективності органів виконавчої влади повинно розпочинатися саме із визначення стану означеної ефективності, оскільки, по-перше, маємо встановити чи дійсно функціонування органів виконавчої влади потребує підвищення ефективності, по-друге, доцільно визначити яка роль та яке місце може відводитися громадськості в забезпеченні ефективного функціонування цих органів. Отже, метою дослідження є з'ясування стану визначення ефективності функціонування органів виконавчої влади на сьогоднішній день задля того, щоб довести необхідність залучення громадськості до процесу підвищення ефективності їх функціонування. Автором систематизовано та викладено різні підходи вчених до визначення ефективності державного управління. Відмічено, що складність цієї проблеми полягає у відсутності в державному секторі єдиного показника результату діяльності його структур. Доведено, що висока ефективність функціонування державної виконавчої влади можливо за участі громадськості або під її системним контролем. Розкрито критерії визначення ефективності державного управління та органів державної влади та запропоновано застосовувати комплекс показників, які у свою чергу дозволяють здійснити класифікацію видів ефективності. У ході наукового пошуку запропоновано власну класифікацію видів ефективності. В результаті представлено комплекс видів ефективності на підставі відповідних їх показників.

Ключові слова: органи виконавчої влади, державне управління, громадськість, ефективність, функціонування, класифікація.

Yurakh V. QUESTION OF EFFICIENCY OF FUNCTIONING OF ORGANS OF EXECUTIVE POWER

The article is devoted the problems of the effective functioning of the system of organs of executive power on the modern stage of development of the state. During research of problems of functioning of organs of executive power grounded, that the effective functioning of the system of organs of executive power is instrumental in implementation of all functions of state power and providing of realization of all rights and freedoms of man as an individual and society on the whole. The meaningful role of participation of public is well-proven research workers in functioning of organs of executive power. Research of participation of public in the process of increase of efficiency of organs of executive power must begin exactly from the decision of the state of the noted efficiency, as, at first, must set actually the increase of efficiency needs in functioning of organs of executive power, secondly, it is expedient to define what role and what place can be taken public in providing effective. Consequently, a research purpose will be, in particular: finding out of the state of decision of efficiency of functioning of organs of executive power is for today for the sake of that, to take the necessity of bringing in of public to the process of increase of efficiency of their functioning. The different going of scientists is systematized an author and expounded near the decision of efficiency of state administration. It is marked, that complication of this problem consists in absence in the state sector of the unique index of result of activity of his structures. It is well-proven that high efficiency of functioning of state executive power possibly at participation of public or under its system control. The criteria of decision of efficiency of state administration and public authorities are

exposed and it is suggested to apply the complex of indexes which in same queue allow to carry out classification of types of efficiency. During a scientific search own classification of types of efficiency is offered. The complex of types of efficiency is as a result presented on foundation.

Key words: organs of executive power, state administration, public, efficiency, functioning, classification.

Постановка проблеми. Проблема функціонування державних органів постійно постає предметом дослідження науковців з різних сфер. За часів незалежності Україна пережила низку глибоких реформ системи державного управління на рівні всіх гілок влади. Проте, на превеликий жаль можна констатувати, що жодна із реформ не мала відповідного результату. Діяльність органів державної влади характеризується як неефективна із виразними кризовими проявами. Підтвердженням вказаного може постати започаткована Офісом Президента України чергова реформа. Завданням, яке обрало керівництво країни є системне оновлення системи державного управління та підвищення його ефективності. Відповідно, перед науковцями нагальною постає місія системного дослідження всіх аспектів реформи державного управління, у тому числі ефективності діяльності органів виконавчої влади.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання ефективності як органів виконавчої влади зокрема, так і державного управління, яке є формою виконавчо-розпорядчої діяльності органів виконавчої влади, зовсім не є новим ані для зарубіжної, ані для української науки. Йому приділяють увагу науковці найрізноманітніших галузей, як то соціологи, політологи, правники, філософи, фахівці з менеджменту, економісти, тощо. Серед них слід назвати наступних вчених: В.Авер'янов, І.Артим, Г.Атаманчук, В.Бабаєв, В.Бакуменко, О.Батанов, Р.Білик, О.Бобровська, Е.Ведунг, А.Гошко, В.Дзюндюк, Д.Журавльов, Е.Калабіна, Ю. Ковбасюк, О.Кулинич, Т.Лукіна, А.Мельник, М.Миколайчук, Г.Мостовий, Н. Нижник, О.Оболєнський, Д.М.Павлов, Л. Приходченко, Г.Ситник, В. Сороко, А.Чемерис, В.Цветков, Ю. Шаров, Р. Ширшикова та інші.

Водночас, не применшуючи дійсно важливого внеску вказаних фахівців у розвиток наукової думки щодо ефективності органів виконавчої влади, зокрема, її сутності, критеріїв та способів визначення, тощо, слід вказати, що питання функціонування органів виконавчої влади в умовах євроінтеграційного курсу нашої країни набувають нової актуальності та нагальності. Особливо це виявляється у світлі тих подій, що відбулися протягом 2013-2014 років, коли українське суспільство яскраво довело свою спроможність консолідуватися заради змін в країні, і сьогодні реальним важелем впливу на діяльність органів виконавчої влади може стати активна громадянська позиція, яка повинна виявлятися в легальній участі громадськості в управлінні державними справами в законних формах та спосіб. Але наука адміністративного права, попри те, що питання участі громадськості в підвищенні функціонування органів виконавчої влади має дійсно важливе теоретичне та практичне значення, допоки не містить відповідних наукових розробок концептуального рівня. Означене вказує на актуальність та новизну відповідних наукових досліджень.

Мета статті – визначити та систематизувати критерії оцінювання ефективності функціонування органів виконавчої влади в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні Україна за проведеним американською організацією Freedom house [1] дослідженням посідає 132 місце в категорії свободи людини (показниками в цьому блоці є свободи у сферах верховенства права, безпеки, свободи віросповідання, можливості розвитку та свободи слова) [2]. Згідно зі звітом дослідницьких центрів The Cato Institute та Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit (Італія-Німеччина) Україна займає 118 місце зі 162 країн в категорії «Індекс свободи людини 2018». Індекс вираховується на основі 79 показників особистої, громадської та економічної свободи, використовуючи дані за період 2008-2016 роки. Враховуються дані про свободу слова, віросповідання, верховенство права, захист права власності тощо [3]. Отже, міжнародні рейтинги різних країн (США та окремо Італія+Німеччина) збігаються в тому, що наша держава завдання щодо забезпечення основних конституційних прав і свобод людини не виконує повною мірою, і звісно, якщо зауважувати на причинах, то поряд із якістю законодавства слід казати про ефективність функціонування органів виконавчої влади різних рівнів, оскільки «ефективність є одним з основних комплексних критеріїв визначення успішної або навпаки невдалої управлінської діяльності у будь-якій сфері життєдіяльності суспільства та держави, а також мірою успіху застосування відповідного теоретико-методологічного апарату» [4, с. 35].

Очевидною є особливість та унікальність органів виконавчої влади в системі органів державної влади та державного управління взагалі. Звідси, безумовною є необхідність конкретизації того в чому саме полягає ефективність діяльності цих органів. Проте, намагаючись дати відповідь на це питання, слід все ж погодитись із вченими в тому, що відштовхуватись потрібно саме від понять ефективності державного управління.

У теорії і практиці склалися п'ять найбільш поширених підходів до оцінювання ефективності управління: цільовий, функціональний, композиційний, множинний, поведінковий». Вивчивши та проаналізувавши всі ці підходи, О. Ткачова дійшла висновку про те, що «наразі майже всі наявні моделі оцінювання ефективності державного управління не мають чітко визначених критеріїв та методик оцінювання ефективності державного управління на різних рівнях влади. Ці моделі є описовими та фрагментарними і не дають інтегральної (загальної) оцінки роботи органів державного управління» [5, с. 32, 36].

Питанням розробки критеріїв визначення ефективності державного управління та ефективності органів державної влади приділяли увагу О. Оболенський (розробив критерії порівняння встановлених цілей державного управління із отриманими результатами, які мають об'єктивований вимір в суспільних результатах та задоволенні суспільних потреб і інтересів); Д. Зеркін та В. Ігнатов (запропонували ціннісно-раціональний, цілераціональний та прагматичний критерії ефективності); О. Шапран (говорить взагалі про ефективність функціонування державного механізму та виокремлює результативність діяльності державного апарату); В.Козбаненко (запропонував модель оцінювання ефективності реалізації функцій органів державної влади, яка має три етапи); І.Артим (запропонував факторно-критеріальну модель, модель стейкхолдерів, ресурсну модель); А.Гошко (розробив факторно-критеріальну модель для оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування); О.Кулинич (розробив методику оцінки підсумків організаторської роботи органів виконавчої влади місцевого рівня) та інші фахівці. Не маючи на меті наводити в даному дослідженні різноманітні підходи вчених до визначення ефективності державного управління, оскільки наукова література дуже багата на дослідження сучасних проблем визначення ефективності органів державної влади, зазначимо, що як досі триває пошук найбільш оптимальних критеріїв визначення ефективності функціонування органів державної влади (ефективності державного управління, а іноді і більш ширше – ефективності публічного управління), так сьогодні не є і остаточно визначеною сама сутність такої ефективності та її основні складові. Так, наприклад, О.С. Мороз вірно відмітив той факт, що «незважаючи на різноманіття підходів до визначення результативності управління та ефективності процесів, пов'язаних з цією діяльністю, а також точок зору на ці питання, принцип визначення успішності праці завжди однаковий і полягає в співвідношенні результатів діяльності з витратами, пов'язаними із забезпеченням саме цих досягнутих результатів. Проблеми полягають лише у забезпеченні адекватної та об'єктивної оцінки, як результатів, так і відповідних витрат, а також приведення цих оцінок в порівняльний вид» [6, с. 386]. Тому, не зупиняючись детально на безпосередньо методиках та критеріях визначення ефективності державного управління (а, відповідно, і ефективності функціонування органів виконавчої влади), зазначимо лише наші наступні проміжні узагальнюючі висновки.

Ефективність як державного управління, так і особливо державних органів, може бути розкладена як по горизонталі, так і по вертикалі. По вертикалі вона може розкладатися, залежно від узагальнення, на ефективність взагалі державного управління у всій державі, потім на меншому рівні узагальнення – ефективність функціонування органів виконавчої влади на ефективність окремих складових структурних елементів цієї гілки (ефективність міністерств, ефективність служб, тощо); далі на меншому рівні, це можуть бути ефективність окремих підрозділів, в конкретній галузі, чи ефективність місцевих органів виконавчої влади; насамкінець – ефективність посадових осіб кожного підрозділу чи відділу конкретного органу виконавчої влади.

Звичайно, що найбільш реально визначити та оцінити ефективність саме конкретних посадових осіб (на що в принципі спрямоване оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, передбачене Законом України «Про державну службу» [7] та конкретизоване відповідним Типовим порядком Кабінету Міністрів № 640 від 23.08.2017 [8]). Але із кожним рівнем узагальнення цей процес стає все більш складним. Саме тут і з'являється потреба у визначенні не просто загальної ефективності, а конкретних видів ефективності, тобто вона розкладається по горизонталі.

Сьогодні немає одностайної думки щодо того які саме види ефективності слід вважати показовими для оцінки діяльності та функціонування органів виконавчої влади (як і органів державної влади взагалі). Вбачається, що найбільш розповсюдженим є поділ ефективності державних органів на ефективність економічну (зазвичай зводиться до бюджетної ефективності), ефективність нормативно-правову, ефективність організаційну та соціальну ефективність. Хоча, цими видами науковці не обмежуються. Так, наприклад, можна зустріти обґрунтування того, що органи місцевого самоврядування повинні також оцінюватися за критерієм ефективності міжнародного співробітництва, яке представляє собою співвідношення результатів діяльності в цій сфері до обсягу ресурсів, витрачених на їх досягнення (фінансових людських, інформаційних та ін.), при цьому результатами такої діяльності можуть бути ступінь вирішення проблемних питань, поліпшення матеріально-технічної бази структурних підрозділів; отримання технічної допомоги; підвищення кваліфікації посадових осіб; впровадження нових управлінських практик; набуття досвіду співробітництва в певній сфері та отримання певного іміджу, а також поява, або, навпаки, втрата можливостей від подальшої співпраці; тощо; а для оцінки такої ефективності пропонується урахувати кількість затверджених розпорядчих документів; кількість проведених заходів або участь у них; співвідношення підготовлених та впровадження проєктів з програм обміну, тощо [9].

Обґрунтованим підходом до визначення ефективності органів виконавчої влади слід назвати підхід А.В.Соколова, який запропонував, спираючись на сучасну концепцію «хорошого публічного управління» (термінологія Програми розвитку ООН – прим. втора), виділити наступні основні групи параметрів якості державного управління, які повинні враховуватися при оцінці діяльності органів виконавчої влади: 1) параметри поліпшення якості державних послуг; 2) параметри зниження питомої вартості послуг, що надаються; 3) параметри підвищення результативності; 3) параметри прозорості і підконтрольності діяльності державних органів; 4) параметри оперативності реагування органів влади на знову виникаючі потреби (очікування, що змінюються). Окрім того, він зазначив, що серед управлінських завдань, які можуть

вирішуватися за допомогою аналізу якості державного управління особливо виділяється оцінка ефективності змін, що проводяться в органах виконавчої влади (впроваджуваних нових інструментів управління). Цілком підтримуючи дану точку зору, зауважимо, що можна було б додати і визначення ефективності реформування органів виконавчої влади. Так, на сьогодні не проводиться таке визначення. Немає відповіді на те чи обґрунтовано є проведена адміністративна реформа. Тим більше немає такої інформації в доступному вигляді.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вище викладене, слід зауважити на наступному:

1. Погоджуючись із тим, що «серед суб'єктів адміністративного управління органи виконавчої влади займають визначальне (ключове) місце та суттєво впливають на здійснення публічного адміністрування загалом, адже беруть участь в усіх видах адміністративних проваджень» [11, с. 98], пропонуємо визначити ефективність функціонування органів виконавчої влади як рівень досягнення поставлених перед системою органів виконавчої влади цілей щодо поліпшення якості життя населення шляхом розпорядчо-виконавчої діяльності в найбільш прийнятний спосіб, обрання якого враховує економічну, політичну, правову ситуацію в країні. Важливу роль у визначенні ефективності відіграє стратегічне планування, яке повинно бути еталоном, щодо якого проводитиметься визначення ефективності. При цьому, на нашу думку, не може бути критерієм ефективності кількість виданих нормативно-правових актів, оскільки такий критерій ні в якому разі не відображає якість цих НПА, тим більше не відображає їх вплив на життя населення.

2. Ефективність функціонування органів виконавчої влади можливо розкласти як по вертикалі, так і по горизонталі. По вертикалі, за рівнем узагальнення, вона зменшується від ефективності всієї гілки виконавчої влади до ефективності конкретних посадових осіб в органах виконавчої влади. По горизонталі найбільш доцільним вважаємо виділення економічної, правової, організаційної та соціальної ефективності.

3. Економічна ефективність органів виконавчої влади представляє собою «оцінку ефективності бюджетних програм, яка здійснюється за результатами систематичного моніторингу ефективності цільового використання бюджетних коштів в терміни, визначені законодавством на підставі аналізу виконання результативних показників бюджетних програм, визначених у бюджетних запитах, кошторисах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання кошторисів, звітах про виконання паспортів бюджетних програм [12, с. 337] Одним із факторів досягнення ефективності виконання бюджетної програми є економія, але на сьогодні, якщо показник затрат менший, ніж планувалося, а показники продукту виконані, то він так само відображає невиконання показника і знижує загальний показник результату. Тому необхідно оптимізувати свою діяльність та можливо, вносити зміни щодо плану здійснюваних заходів на поточний рік, виходячи із середньострокових планів [12, с. 341]. Отже, економічна ефективність сьогодні знаходиться в стані невизначеному офіційно. Тим більше доступні дані для громадськості з цього питання відсутні.

4. Правова ефективність зводиться по суті до зовнішнього та внутрішнього забезпечення нормативно-правовою базою діяльності органів виконавчої влади: зовнішня полягає в тому, що нормативних положень щодо діяльності та повноважень органів виконавчої влади достатньо задля того, щоб ці органи досягали поставлених перед ними цілей функціонування та створення; а внутрішня полягає в тому, що 1) ті виконавчо-розпорядчі акти, які видають безпосередньо органи виконавчої влади, є достатніми, якісними та зрозумілими, аби забезпечити досягнення поставлених перед цими органами цілей; 2) видані органами виконавчої влади адміністративні акти забезпечують захист та дотримання прав людини. Отже, правова ефективність органів виконавчої влади сьогодні потребує підвищення. І хоча, згідно із тенденцією, яка простежується в офіційних звітах, у порівнянні із 2010 роком (на підставі проведених нормативно-правових експертиз) станом на 2018 рік якість правової роботи органів виконавчої влади зростає, зокрема, вже значно менше виявляється нормативно-правових актів, які суперечать вищому за юридичною силою нормативно-правовому акту, одиничними є випадки повернення акту на доопрацювання, все ж ця сфера все ще потребує вдосконалення, результатом чому буде явне поліпшення життя населення. Адже нормативно-правова робота органів виконавчої влади не є виданням акту заради його видання.

5. Організаційна ефективність представляє собою оптимальну ієрархічну структуру органів всієї гілки виконавчої влади та оптимальну кількість посад, які дозволяють органам виконавчої влади, не переобтяжуючи систему державної служби зайвими державними службовцями, досягати поставлених цілей. При цьому організаційна ефективність включає в себе і підпорядкування, і обсяг повноважень, і звітність, і дискреційність повноважень, тощо.

6. Соціальна ефективність виявляється у поліпшенні якості життя населення. Слід вказати, що вона найменш піддається якій-небудь оцінці, оскільки є по суті такою, що складно обраховується за допомогою кількісних показників. Визначення ефективності по вертикалі повинно базуватися передусім на визначенні ефективності конкретних посадових осіб (ефективність персоналу).

7. Офіційні звіти щодо ефективності функціонування органів виконавчої влади зазвичай зводяться до показових цифр, графіків та діаграм, які є мало інформативними за своїм змістом, є радше інструментом офіційного висвітлення діяльності органів виконавчої влади, проте не можуть бути надійним та кінцевим індикатором результативної діяльності цих органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Nations in Transit 2018. Ukraine. URL: <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/ukraine> (дата звернення: 12.09.2019).
2. Україна в світових рейтингах: динаміка за останній рік: аналітичний портал. 1 лютого 2018 року. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/02/01/infografika/suspilstvo/ukrayina-svitovyx-rejtynhax-dynamika-ostannij-rik> (дата звернення: 12.09.2019).
3. Country profiles. URL: <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/human-freedom-index-files/human-freedom-index-2018-country-profiles-revised.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).
4. Журавльов Д.В. Критерії ефективності діяльності центральних органів виконавчої влади України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2 (2). С. 30-37.
5. Ткачова О. Ефективність державного управління: поняття та підходи до оцінювання. *Вісник Національної академії державного управління*. 2013. 2-6. С. 30-37.
6. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрукайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Голос України*. 2015. № 250.
8. Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 р. № 640. *Урядовий кур'єр*, 29.08.2017. № 159.
9. Сидоренко Н. Ефективність діяльності органів місцевого самоврядування у сфері міжнародного співробітництва. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2012. № 1 (12). URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01\(12\)/12snosms.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01(12)/12snosms.pdf) (дата звернення: 12.09.2019).
10. Соколов А.В. Сучасні підходи до оцінки якості державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2014. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=901> (дата звернення: 12.09.2019).
11. Криворучко В. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного управління. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 95–99.
12. Коваленко Я. Моніторинг та оцінка ефективності бюджетних програм як складові ресурсного циклу ЦОВВ. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 2. С. 336–343.

REFERENCES:

1. Nations in Transit 2018. Ukraine. Retrieved from <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/ukraine> [in Ukrainian].
2. Ukrayina v svitovykh reytynhakh: dynamika za ostanniy rik: analitychnyy portal [*Ukraine in world rankings: dynamics of the last year: analytical portal*]. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2018/02/01/infografika/suspilstvo/ukrayina-svitovyx-rejtynhax-dynamika-ostannij-rik> [in Ukrainian].
3. Country profiles. Retrieved from <https://object.cato.org/sites/cato.org/files/human-freedom-index-files/human-freedom-index-2018-country-profiles-revised.pdf> [in Ukrainian].
4. Zhuravlev, D. (2012). Kryteriyi efektyvnosti diyal'nosti tsentral'nykh orhaniv vykonavchoyi vlady Ukrayiny. *Naukovyy visnyk L'vivskoho derzhavnoho universytetu vntrishnikh sprav – Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, 2-6, 30-37 [in Ukrainian].
5. Tkachova, O. (2013). Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya: ponyattya ta pidkhody do otsynuyvannya. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya – Bulletin of the National Academy of Public Administration*, 2-6, 30-37 [in Ukrainian].
6. Chernov, S., Voronkova, V., Banach, V., Sosnin, A., Zhukauskas, P., & Weinhardt, Yo. (Ed.). (2016). *Publichne upravlinnya ta administruvannya v umovakh informatsiynoho suspil'stva: vitchyznyanyy i zarubizhnyy dosvid: monohrafiya*. Zaporozhye: ZDIA [in Ukrainian].
7. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrayiny [*«On Civil Service» : Law of Ukraine*]. *Holos Ukrayiny – Voice of Ukraine*, 250 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennya Typovoho poryadku provedennya otsynuyvannya rezul'tativ sluzhbovoyi diyal'nosti derzhavnykh sluzhbovtiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [*«On Approving the Standard Procedure for Evaluating the Performance of Civil Servants»: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine*]. *Uryadovyy kur'yer – Government courier*, 159 [in Ukrainian].
9. Sidorenko, N. (2012). Efektyvnist' diyal'nosti orhaniv mistsevoho samovryaduvannya u sferi mizhnarodnoho spivrobotnytstva. *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya – Public administration and local self-government*, 1. Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01\(12\)/12snosms.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01(12)/12snosms.pdf) [in Ukrainian].
10. Sokolov, A. (2014). Suchasni pidkhody do otsinky yakosti derzhavnoho upravlinnya. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, 4. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=901> [in Ukrainian].
11. Kryvoruchko, V. (2018). Orhany vykonavchoyi vlady yak sub'yekty administratyvnoho upravlinnya.

Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law, 3, 95-99 [in Ukrainian].

12. Kovalenko, Y. (2016). *Monitoryng ta otsinka efektyvnosti byudzhetykh prohram yak skladovi resursnoho tsykladu TSOVV. Efektyvnist' derzhavnoho upravlinnya – Public administration efficiency*, 4(49), 339-343 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.09.2019

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.19>

*Корнійченко Анастасія Олександрівна,
аспірант, асистент кафедри державно-правових
дисциплін та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: nastia.richy13@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7826-4386>*

ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УКРАЇНІ

У статті здійснено аналіз дефініцій «механізм правового регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання». Зазначено, що категорія «адміністративно-правовий механізм» розкривається через категорію «механізм адміністративно-правового регулювання». Вказано, що на сьогоднішній день відсутнє єдине уніфіковане бачення даної категорії; кожен з дослідників індивідуалізує зазначене поняття, наповнюючи його власним специфічним змістом. Виконано дослідження щодо структурних елементів кожного з вищевказаних понять. Запропоновано авторське визначення категорії «адміністративно-правовий механізм запобігання булінгу в Україні» під яким варто розуміти комплексне явище, яке, з одного боку, є певним процесом, а з іншого – сукупністю правових способів та засобів, регламентованих нормами адміністративного права, за допомогою яких уповноваженими суб'єктами здійснюється адміністративно-правове регулювання відносин, пов'язаних із вчиненням дій, що спрямовані на профілактику та запобігання булінгу в Україні. На основі розглянутих наукових розробок сформовано основні ознаки адміністративно-правового механізму запобігання булінгу в Україні. Здійснено аналіз наукових підходів до поняття механізму адміністративно-правового регулювання. Визначено структуру механізму адміністративно-правового регулювання. Виокремлено оригінальну систему елементів адміністративно-правового механізму запобігання булінгу в Україні. Запропоновано структуру адміністративно-правового механізму запобігання булінгу поділяти на: загальні (зувальні, ординарні) та спеціальні (неординарні) елементи. Визначено, що до загальних елементів варто відносити норми права, адміністративно-правові відносини, акти застосування та реалізації норм права: до спеціальних – всі інші елементи адміністративно-правового механізму, перелік яких не є вичерпним.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, механізм адміністративно-правового регулювання, механізм правового регулювання, структура та елементи, булінг, профілактика та запобігання булінгу.

Korniichenko A. CONCEPTS AND ELEMENTS OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM FOR THE PREVENTION OF BULLYING IN UKRAINE

The article analyzed the definitions of "mechanism of legal regulation", "mechanism of administrative and legal regulation". Noted the category "administrative and legal mechanism" is opened through the category "mechanism of administrative and legal regulation". Specified to date there is no unified vision for this category; each of the researchers individualized the concept, filling it with its own specific content. The structural elements of each of the above concepts have been investigated. The author defined the category of "administrative and legal mechanism for preventing bullying in Ukraine", which should be understood as a complex phenomenon, which, on the one hand, is a certain process, and on the other - a set of legal methods and means regulated by the rules of administrative law, by means of which the entities carry out administrative and legal regulation of relations related to the implementation of actions aimed at preventing and preventing bullying in Ukraine. Formed the main features of the administrative and legal mechanism for preventing bullying in Ukraine. Analyzed of scientific approaches to the concept of the mechanism of administrative and legal regulation. Defined the structure of the mechanism of administrative and legal regulation. Separated the original system of elements of the administrative and legal mechanism for preventing bullying in Ukraine. Proposed to divide the structure of the administrative-legal mechanism of preventing billing into: general (usual, ordinary) and special (extraordinary) elements. Determined the general elements should include norms of law, administrative and legal relations, acts of application and implementation of legal norms: the special elements – all other elements of the administrative and legal mechanism, the list of which is not exhaustive.

Key words: administrative and legal mechanism, mechanism of administrative and legal regulation, mechanism of legal regulation, structure and elements, bullying, prevention and prevention of bullying.

Постановка проблеми. Булінг як дефінітивна категорія є доволі новим явищем для України. Однак, змістовно-сутнісна складова, що закладена в даному терміні, являється досить знайомою кожній особі. За